

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα διάλογος πανεπιστημίων-επιχειρήσεων

(2010/C 141/06)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

- επαναλαμβάνει ότι στην παρούσα κατάσταση, όπου η ΕΕ προσπαθεί να ελαχιστοποιήσει τον αντίκτυπο της τρέχουσας οικονομικής ύφεσης και να χαράξει νέα αναπτυξιακή πορεία, επιβάλλεται, δεδομένης της κρίσιμης σημασίας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης για τη στρατηγική της Λισσαβώνας και την αναθεωρημένη κοινωνική ατζέντα, η δημιουργία πλατφόρμας διαλόγου μεταξύ των σημαντικών φορέων της εκπαίδευσης και της οικονομίας·
- τονίζει τη σημασία του διαλόγου πανεπιστημίων-επιχειρήσεων σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, ως σημαντικό εργαλείο για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού περιφερειακής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης·
- τονίζει ότι το τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο διακυβέρνησης έχουν σημαντικές αρμοδιότητες για την πολιτική εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλη την επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επαναλαμβάνει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές είναι φορείς που διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην ανάπτυξη των περιφερειακών στρατηγικών έρευνας και καινοτομίας, συχνά δε διαχειρίζονται οι ίδιες ερευνητικά κέντρα και υποστηρίζουν καινοτόμα περιβάλλοντα·
- τονίζει την ανάγκη να δοθεί έμφαση στον ρόλο που διαδραματίζει η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη και στην προαγωγή της συνεργασίας των περιφερειακών και τοπικών αρχών με τα πανεπιστήμια, με τη συμμετοχή των αντίστοιχων οικονομικών και κοινωνικών φορέων.

Εισηγητής: Mohammad MASOOD (UK/EPP), Μέλος του Δημοτικού Συμβουλίου του Bradford

Κείμενο αναφοράς

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών - Μία νέα εταιρική σχέση για τον εκσυγχρονισμό των πανεπιστημίων: το φόρουμ της ΕΕ για το διάλογο πανεπιστημίων-επιχειρήσεων

COM(2009) 158 τελικό

I. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

1. αναγνωρίζει την πληθώρα ιδεών, που συνδέονται πολλές φορές στενά με πρωτοβουλίες σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και την ποιότητα του προβληματισμού που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του διαλόγου πανεπιστημίων-επιχειρήσεων μέχρι σήμερα·

2. τονίζει τη σημασία του διαλόγου πανεπιστημίων-επιχειρήσεων σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, ως σημαντικού εργαλείου για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού περιφερειακής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης·

3. αναγνωρίζει τη σημασία του τριγώνου της γνώσης, το οποίο συνίσταται στην αλληλεπίδραση μεταξύ της έρευνας, της εκπαίδευσης και της καινοτομίας, ως μέσου ενίσχυσης της ικανότητας καινοτομίας και βελτίωσης της ικανότητας επαγγελματικής ένταξης των πτυχιούχων στην Ευρώπη·

4. αναγνωρίζει τη σημασία της μετάβασης από τη μεταφορά τεχνολογίας μέσω της ανταλλαγής γνώσεων στην κοινή χρήση των γνώσεων και τα συστήματα ανοικτής καινοτομίας, όπως και την ανάγκη για περισσότερη έρευνα σχετικά με τις κοινωνικές διαδικασίες και συμπεριφορές που στηρίζουν αυτά τα αναδυόμενα συστήματα·

5. τονίζει ότι το τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο διακυβέρνησης έχουν σημαντικές αρμοδιότητες για την πολιτική εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλη την επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης·

6. επαναλαμβάνει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές είναι φορείς που διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην ανάπτυξη των περιφερειακών στρατηγικών έρευνας και καινοτομίας, συχνά δε διαχειρίζονται οι ίδιες ερευνητικά κέντρα και υποστηρίζουν καινοτόμα περιβάλλοντα·

7. τονίζει ότι η χάραξη πολιτικής και η υλοποίηση προγραμμάτων πρέπει να γίνεται μέσω των υπαρχόντων τοπικών, δημοκρατικά εκλεγμένων φορέων. Η αξιοποίηση των τοπικών γνώσεων και της δημοκρατικής λογοδοσίας θα βελτιώσει τους μηχανισμούς διακυβέρνησης των εταιρικών σχέσεων μεταξύ πανεπιστημίων, επιχειρήσεων και τοπικών αρχών. Αυτό θα επιτρέψει την τοπική ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και την υποχρέωση λογοδοσίας που είναι άμεσα συνδεδεμένες με την αρχή της επικουρικότητας·

8. σημειώνει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές συγκαταλέγονται, συνεπώς, στους κύριους φορείς των πολιτικών και των πρωτοβουλιών για την κάθετη, αλλά κυρίως την οριζόντια επέκταση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, ιδίως δε το όραμά του για ισχυρά

ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα στο πλαίσιο ενός καινοτόμου περιβάλλοντος·

9. εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι την τελευταία δεκαετία πολλά ευρωπαϊκά πανεπιστήμια ενσωμάτωσαν επίσημα την περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη στις δηλώσεις αποστολής τους. Οι οργανισμοί περιφερειακής ανάπτυξης υιοθετούν επίσης πολιτικές που υποστηρίζουν τις εταιρικές σχέσεις μεταξύ πανεπιστημίων και βιομηχανίας στις περιφερειακές οικονομικές στρατηγικές·

10. επισημαίνει ότι οι τρόποι αλληλεπίδρασης των πολιτικών έχουν καιρία σημασία σε περιφερειακό επίπεδο και συχνά απαιτούν κάθετο συντονισμό μεταξύ των διοικητικών επιπέδων (ευρωπαϊκού, εθνικού και περιφερειακού) και οριζόντιο συντονισμό μεταξύ των περιφερειών, για να αποφεύγονται οι διπλές εργασίες και να διδάσκονται οι μν από τους δε·

11. τονίζει την ανάγκη ευθυγράμμισης νέων και προτεινόμενων πρωτοβουλιών και προγραμμάτων, όπως ο Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας, το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας και το πρόγραμμα διά βίου μάθησης, για την υποστήριξη του διαλόγου πανεπιστημίου-επιχειρήσεων·

12. αναγνωρίζει ότι η συνεργασία μεταξύ των πανεπιστημίων και των επιχειρήσεων επηρεάζεται επίσης από τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περιφέρειας, από την ικανότητα των οργανισμών ανάπτυξης να υποστηρίξουν τη συνεργασία πανεπιστημίων-επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο, από τον ρόλο που διαδραματίζουν τα δίκτυα επιχειρήσεων στην ανάπτυξη των δικτύων μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, καθώς και από το επίπεδο επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη από τις επιχειρήσεις κάθε περιφέρειας·

Γενικές παρατηρήσεις

13. τονίζει την ανάγκη να δοθεί έμφαση στον ρόλο που διαδραματίζει η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη και στην προαγωγή της συνεργασίας των περιφερειακών και τοπικών αρχών με τα πανεπιστήμια, με τη συμμετοχή των αντίστοιχων οικονομικών και κοινωνικών φορέων·

14. υποστηρίζει τη συνεργασία μεταξύ των πανεπιστημίων και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και την ανάγκη των πανεπιστημίων να προβληθούν ως μοχλοί καινοτομίας στις περιφέρειές τους·

15. παροτρύνει τα πανεπιστήμια να αναζητήσουν νέες μορφές συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων οργανισμών και του ιδιωτικού τομέα, π.χ. στο πλαίσιο κοινών ταμείων καινοτομίας για τη βελτίωση της κινητικότητας σε όλους τους τομείς·

16. υποστηρίζει την ανάπτυξη στενής πανευρωπαϊκής συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων, πανεπιστημίων και ερευνητικών οργανισμών, στην οποία θα συμμετέχουν πολιτικοί φορείς και διοικήσεις σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο·

17. θεωρεί ότι ο βαθμός συνεργασίας διαφέρει ανάλογα με τη χώρα, το πανεπιστήμιο και τον ακαδημαϊκό κλάδο, παρά τα προγράμματα της ΕΕ που επιδιώκουν να αναπτύξουν εταιρικές σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων και πανεπιστημίων, με επικέντρωση των προσπαθειών, σε συγκεκριμένους, συνήθως, τομείς, όπως η έρευνα ή η κινητικότητα των φοιτητών·

18. θεωρεί ότι ο βαθμός στον οποίο η συνεργασία αυτή έχει επηρεάσει τη διακυβέρνηση ή τις μορφές οργάνωσης στους δύο τομείς είναι περιορισμένος, αφού λίγα μόνο πανεπιστήμια διαθέτουν συνολική στρατηγική συνεργασίας με τις επιχειρήσεις και αυτά είναι συγκεντρωμένα σε λίγα κράτη μέλη·

19. εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι σε πολλές χώρες το νομικό και το οικονομικό πλαίσιο εξακολουθεί να μην είναι ανταποδοτικό, ενώ ενδέχεται ακόμη και να παρεμποδίζει τις προσπάθειες των πανεπιστημίων για συνεργασία με τις επιχειρήσεις·

20. συνιστά τη χρήση κατάλληλων δεικτών μέτρησης των επιδόσεων για την αξιολόγηση του τρέχοντος επιπέδου διαλόγου μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων. Κάθε μέτρηση επίδοσης πρέπει να συμπεριλαμβάνει τόσο ποιοτικούς όσο και ποσοτικούς δείκτες, ενώ πρέπει να δίδεται η δέουσα προσοχή στον τρόπο με τον οποίο η επιλογή αυτών των δεικτών θα μπορούσε να επηρεάσει τη συμπεριφορά των ομάδων χρηστών·

21. ενθαρρύνει τα πανεπιστήμια να επιβραβεύουν τον διάλογο μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων. Μια ιδιαίτερη πρόκληση για την ακαδημαϊκή κοινότητα είναι η αναγνώριση αυτής της δέσμης μεταξύ των κριτηρίων προαγωγής. Ενώ πολλά πανεπιστήμια δηλώνουν ότι αναγνωρίζουν τη σημασία του διαλόγου μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, λίγα μόνο έχουν σαφείς και διαφανείς τρόπους σύγκρισής του με τις δραστηριότητες έρευνας και διδασκαλίας και κατάλληλης επιβράβευσής του·

22. αναγνωρίζει ως σημαντικά καθήκοντα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης την επιχειρηματικότητα και τη βελτίωση των δεξιοτήτων μέσω της διά βίου μάθησης·

23. επικροτεί τις προσπάθειες που καταβάλλουν διάφορες περιφέρειες, στο πλαίσιο της χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, για την προώθηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας μέσω της ενίσχυσης της αυτονομίας των πανεπιστημίων·

24. υποστηρίζει ότι οι νέες μορφές συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων οργανισμών και του ιδιωτικού τομέα, για παράδειγμα στο πλαίσιο κοινών δημοσίων και ιδιωτικών ταμείων καινοτομίας, θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως πρότυπο για τη βιώσιμη και ασφαλή χρήση των δημόσιων πόρων·

25. συμφωνεί ότι η πολιτική συνοχής διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο στη στήριξη των δραστηριοτήτων καινοτομίας στις περιφέρειες και δηλώνει ότι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) μπορεί να χρησιμοποιηθεί, επίσης, για τη χρηματοδότηση φυτωρίων επιχειρήσεων και επιστημονικών πάρκων (υποδομές και διασυνδέσεις). Οι συνεργατικοί σχηματισμοί είναι ιδιαίτερα χρήσιμοι

για τις ΜΜΕ, για τις οποίες δημιουργούν ένα πλαίσιο που ενθαρρύνει την ανάπτυξη σχέσεων με τα πανεπιστήμια και τις μεγάλες επιχειρήσεις, ενώ τους παρέχει επίσης ευκαιρία πρόσβασης στα δίκτυα διεθνούς εμπορίου·

26. αναγνωρίζει ότι και οι ΜΜΕ διαδραματίζουν καιρικό ρόλο, ιδιαίτερα όσον αφορά την δημιουργία θέσεων εργασίας και την καινοτομία, και ενθαρρύνει τη συμμετοχή των ΜΜΕ στον διάλογο μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων, καθώς και την ανάπτυξη καινοτόμων και συγκεκριμένων πρωτοβουλιών για την υποστήριξή του·

27. επιδοκιμάζει τη διασυνοριακή συνεργασία πανεπιστημίων και ερευνητικών οργανισμών με εξωπανεπιστημιακούς εταίρους από τον χώρο της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων, με διοικητικές αρχές, πολιτιστικούς φορείς και άλλες κοινωνικές ομάδες·

28. θεωρεί επίσης ότι οι οργανώσεις και οι λοιποί φορείς που διαδραματίζουν ρόλο διαμεσολαβητή μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων μπορεί να έχουν καιρική σημασία για τη σύναψη επαφών μεταξύ των ανωτέρω και γι' αυτό πρέπει να προωθηθούν και να τους παρασχεθεί περισσότερη βοήθεια·

Παραδείγματα ορθής πρακτικής

29. σημειώνει και επιδοκιμάζει τα πολλά παραδείγματα συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων στην Ευρώπη·

30. εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι δεν υπάρχουν αρκετά παραδείγματα ορθής πρακτικής από τα νέα κράτη μέλη·

31. επιδοκιμάζει την πρόθεση της Επιτροπής να ξεκινήσει μελέτη προκειμένου να καταγράψει τις υπάρχουσες βέλτιστες πρακτικές και ζητά από την Επιτροπή να λάβει υπόψη, σε αυτή την καταγραφή, τις ανάγκες των τοπικών και των περιφερειακών αρχών·

Διαθέσιμα εργαλεία για τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές

32. ενθαρρύνει τη δημιουργία δομών εταιρικής σχέσης από τους άμεσα ενδιαφερόμενους φορείς που προέρχονται από τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, τις επιχειρήσεις, την κοινότητα και την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ώστε να δώσουν το έναυσμα για συζήτηση, π.χ. μέσω της διοργάνωσης συζητήσεων στρογγυλής τραπέζης και εργασιών, της δημιουργίας επιστημονικών πάρκων για τη μεταφορά τεχνολογίας, της διοργάνωσης επιστημονικών πολιτιστικών εκδηλώσεων ή, ακόμη, φοιτητικών εκθέσεων·

33. υποστηρίζει την κινητοποίηση των πόρων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατά την προετοιμασία και την εφαρμογή των περιφερειακών και των αστικών στρατηγικών για την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και περιβαλλοντική ανάπτυξη·

34. προτρέπει τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να επενδύσουν από κοινού σε προγράμματα που αποφέρουν συγκεκριμένο όφελος στις περιφερειακές επιχειρήσεις και στην κοινότητα, προωθώντας παράλληλα τη χρηματοδότηση εδρών καθηγητών από επιχειρήσεις που ενθαρρύνουν τη διασύνδεση των διαφόρων κέντρων γνώσης και έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας, την προώθηση των φόρουμ ανταλλαγών γνώσεων και την υποστήριξη της δημιουργίας δικτύων περιφερειών που αριστεύουν στον τομέα της καινοτομίας·

35. συνιστά να προβαίνουν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε χρήση των πόρων που προορίζονται για περιφερειακούς σκοπούς επί πολυετούς και βιώσιμης βάσεως·

36. επιθυμεί τη διασφάλιση της συντονισμένης χρήσης του έβδομου προγράμματος-πλαisiού δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης (ΠΠ7), των διαρθρωτικών ταμείων, του προγράμματος-πλαisiού ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας και του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), δεδομένης της κρίσιμης σημασίας τους για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και την ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των πολιτικών για τη συνοχή, την έρευνα, την ανώτατη εκπαίδευση και την καινοτομία σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, όπως αναφέρεται και σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΤΠ·

37. τάσσεται υπέρ μίας ευρείας ερμηνείας της έννοιας της καινοτομίας, η οποία θα καλύπτει τις κοινωνικές και τις ανθρωπιστικές επιστήμες και τη γόνιμη αλληλεπίδρασή τους με τις κατά τόπους αστικές και περιφερειακές νοοτροπίες·

Συμπεράσματα

38. επαναλαμβάνει ότι στην παρούσα κατάσταση, όπου η ΕΕ προσπαθεί να ελαχιστοποιήσει τον αντίκτυπο της τρέχουσας οικονομικής ύφεσης και να χαράξει νέα αναπτυξιακή πορεία, επιβάλλεται, δεδομένης της κρίσιμης σημασίας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης για τη στρατηγική της Λισαβώνας και την αναθεωρημένη κοινωνική ατζέντα, η δημιουργία πλατφόρμας διαλόγου μεταξύ των σημαντικών φορέων της εκπαίδευσης και της οικονομίας·

39. επιδοκιμάζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να διερευνήσει τους τρόπους με τους οποίους τα διαρθρωτικά ταμεία μπορούν να αξιοποιηθούν για τη στήριξη περιφερειακών πρωτοβουλιών σε αυτά τα θέματα·

40. αναγνωρίζει τις δυνατότητες συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και άλλων τομέων εκπαίδευσης –κυρίως των ιδρυμάτων δευ-

τεροβάθμιας εκπαίδευσης και των ιδρυμάτων ΕΕΚ– και τις ευκαιρίες που παρέχονται από τα ευρωπαϊκά προγράμματα για την ανάπτυξη της συνεργασίας τους·

41. επαναλαμβάνει την ανάγκη να αυξηθεί η συμμετοχή των αρμόδιων εκπροσώπων του Δημοσίου, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, στην επόμενη φάση του φόρουμ της ΕΕ για τον διάλογο πανεπιστημίων-επιχειρήσεων·

42. κρίνει σκόπιμο να συνεχίσει το φόρουμ της ΕΕ για τον διάλογο πανεπιστημίων-επιχειρήσεων να επικεντρώνει το ενδιαφέρον του στη συνεργασία επί θεμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης·

43. απευθύνει έκκληση στις τοπικές και περιφερειακές αρχές να υποστηρίξουν τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και των πανεπιστημίων, και να θεωρήσουν τα πανεπιστήμια ως κινητήριες δυνάμεις της καινοτομίας στις περιφέρειες·

44. προτρέπει να συνεχιστεί το φόρουμ της ΕΕ για τον διάλογο πανεπιστημίων-επιχειρήσεων με συνεδριάσεις ολομέλειας, θεματικά σεμινάρια, έναν διαδικτυακό ιστότοπο και ενισχυμένη συμμετοχή όλων των αρμόδιων εκπροσώπων του Δημοσίου, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών αρχών και ενδεχομένων παραγόντων από τρίτες χώρες·

45. συνιστά να υπάρξει ουσιαστική ανταπόκριση στην πρωτοβουλία «Νέες δεξιότητες για νέες θέσεις εργασίας» και στην οικονομική ύφεση, όπως επίσης να συζητηθούν οι εταιρικές σχέσεις για περιφερειακή ανάπτυξη, οι εταιρικές σχέσεις με τις ΜΜΕ, η διαφοροποίηση των μαθησιακών προσεγγίσεων, η διασφάλιση ποιότητας και η πιστοποίηση·

46. συνιστά στην Επιτροπή να επιδιώξει τη διερεύνηση νέων μορφών δομημένης εταιρικής σχέσης μεταξύ των επιχειρήσεων και των πανεπιστημίων μέσω σχετικών προγραμμάτων της ΕΕ.

Βρυξέλλες, 4 Δεκεμβρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Luc VAN DEN BRANDE